SURAT Al-MA’UN – KAPITEL 107
Den minsta hjälp

بسم الله الرحمن الرحيم
I GUDS, DEN NÅDERIKES, DEN BARMHÄRTIGES NAMN

107:1
أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ
VAD ANSER du om den [människa] som förnekar Domen?

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Vers 1 i sura 107 (Al-Maʿūn) är en retorisk fråga som avslöjar en djup moralisk och teologisk kritik: ”Har du sett den som förnekar domen?” Den pekar på att förnekelse av domedagen visar sig i människans beteende.

Här är en detaljerad förklaring utifrån flera perspektiv:

Versens ordalydelse

- **Arabiska:** أَرَأَيْتَ الَّذِى يُكَذِّبُ بِالدِّينِ
- **Translitteration:** *Ara’ayta alladhī yukadhdhibu bid-dīn*
- **Översättning:** *Har du sett den som förnekar domen (dīn)?*

Linguistisk analys

- **”Ara’ayta”** betyder ”Har du sett?” – en retorisk inledning som väcker uppmärksamhet.
- **”Yukadhdhibu”** betyder ”förnekar” eller ”betraktar som lögn”.
- **”Bid-dīn”** har flera betydelser:
  - *Domedagen* (Yawm ad-Dīn), alltså den yttersta räkenskapen.
  - *Religionen* i bredare mening – Guds väg, moralisk ordning, ansvar.
  - *Återbetalning* – roten *d-y-n* antyder ett system av skuld och återbetalning, vilket kopplar till både rättvisa och gudomlig dom.

Teologisk innebörd

- Versen introducerar en person som inte bara tvivlar på Gud, utan aktivt *förnekar* att handlingar har konsekvenser.
- Det är en kritik mot hyckleri: att tro på Gud men leva som om det inte finns någon moralisk räkenskap.
- Den som förnekar domen tenderar att visa detta genom *sociala och etiska brister* – vilket utvecklas i verserna som följer (t.ex. att inte ta hand om föräldralösa, att vara ögontjänare i bön).

Kognitiv och psykologisk tolkning

- Att ”förneka domen” är inte bara en intellektuell ståndpunkt – det är ett *psykologiskt tillstånd* där individen inte känner ansvar inför något större.
- Det leder till *moraliskt avtrubbade handlingar* – som att ignorera de svaga, vara självisk, och använda religion som yta snarare än substans.

Naturvetenskaplig analogi

- Precis som i fysiken där varje handling har en reaktion (Newtons tredje lag), så är *dīn* ett moraliskt ekosystem: varje handling har en konsekvens.
- Att förneka detta är som att ignorera gravitation – man kan låtsas, men verkligheten kommer ikapp.

Pedagogisk övning för ungdomar

Rollspel: En elev spelar ”den som förnekar domen” – hur skulle hen agera i vardagen? En annan spelar ”den som tror på domen” – hur skulle hen agera annorlunda?
Reflektionsfråga: Vad händer i ett samhälle där ingen tror att handlingar har konsekvenser?

107:2
فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ
Det är samme man som motar undan den faderlöse

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Vers 2 i sura 107 (Al-Maʿūn) är en konkretisering av vers 1: den visar hur förnekelse av domen yttrar sig i människans handlingar.

Versens ordalydelse

- **Arabiska:** فَذَٰلِكَ ٱلَّذِى يَدُعُّ ٱلۡيَتِيمَ
- **Translitteration:** *Fa-dhālika alladhī yaduʿḍu al-yatīm*
- **Översättning:** *Det är han som stöter bort den föräldralöse.*

Linguistisk analys

- **”Fa-dhālika”** – ”Sådan är han” eller ”Det är den”.
- **”Yaduʿḍu”** – ett starkt verb som betyder att *putta bort*, *stöta undan*, *behandla hårdhänt*. Det är inte bara ignorans – det är aktiv förnedring.
- **”Al-yatīm”** – den föräldralöse, en symbol för samhällets mest utsatta.

Teologisk innebörd

- Islam betonar att tro på Gud måste leda till *social rättvisa*. Att ta hand om föräldralösa är en återkommande plikt i Koranen.
- Den som förnekar domen saknar inre moralisk kompass – och det visar sig i hur han behandlar de svaga.
- Versen visar att *etik är beviset på tro*. Det räcker inte att säga att man tror – man måste visa det i handling.

Naturvetenskaplig analogi

- Tänk på ett ekosystem: om du ignorerar de mest sårbara arterna, kollapsar balansen.
- På samma sätt: om samhället stöter bort de svaga, undermineras dess moraliska struktur.

Pedagogisk övning för ungdomar

Rollspel: En elev spelar en föräldralös som söker hjälp. En annan spelar ”den som förnekar domen” – hur agerar han? En tredje spelar ”den som tror på domen” – hur agerar hon?

Reflektionsfråga:

107:3
وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ
och som inte uppmanar [någon] att ge dem som lider nöd att äta.

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Vers 3 i sura 107 (Al-Maʿūn) fortsätter att avslöja den moraliska tomheten hos den som förnekar domen – inte bara genom vad han gör, utan också vad han *inte* gör.

Versens ordalydelse

- **Arabiska:** وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ
- **Translitteration:** *Wa lā yaḥuḍḍu ʿalā ṭaʿāmi al-miskīn*
- **Översättning:** *Och han uppmanar inte till att ge den fattige mat.*

Linguistisk analys

- **”Lā yaḥuḍḍu”** – betyder att inte *uppmana*, *inspirera* eller *driva på*. Det handlar inte bara om att själv ge – utan att inte ens *vilja att andra ska ge*.
- **”Ṭaʿām al-miskīn”** – mat till den behövande. *Miskīn* är en person i extrem nöd, ofta ännu mer utsatt än *faqīr* (fattig).

Teologisk innebörd

- Versen visar att *passivitet* inför andras lidande är en form av moraliskt förfall.
- Det är inte bara handlingar som räknas – även *avsaknaden av medkänsla och uppmaning till godhet* är ett tecken på förnekelse av domen.
- Islam betonar *kollektiv moral*: att uppmuntra andra till rättfärdighet är en del av tron (jfr. Koranen 103:3 – ”de som uppmanar till sanning och tålamod”).

Naturvetenskaplig analogi

- I ett biologiskt system är det inte bara rovdjur som hotar balansen – även *brist på*

samarbete kan leda till kollaps. Om celler slutar signalera till varandra om skador eller brist, sprider sig sjukdom.
- På liknande sätt: om människor slutar uppmana till hjälp, dör den sociala vävnaden.

Pedagogisk övning för ungdomar

Gruppdiskussion: Vad är skillnaden mellan att inte hjälpa och att inte ens vilja att andra hjälper? **Praktisk övning:** Skriv ett kort budskap eller affisch som uppmanar till att hjälpa behövande – och diskutera varför sådan uppmaning är viktig.

107:4
فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ
Det skall gå dem illa som ber

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Vers 4 i sura 107 (Al-Maʿūn) markerar en dramatisk vändning: från social försummelse till religiös hyckleri. Den introducerar en ny typ av förnekelse – den som sker *inom religionen själv*.

Versens ordalydelse

- **Arabiska:** فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ
- **Translitteration:** *Fa-waylun lil-muṣallīn*
- **Översättning:** *Ve dem som ber!*

Linguistisk analys

- **”Fa-waylun”** – ett kraftfullt uttryck som betyder *ve*, *fördömelse*, *undergång*. Det är både ett varningsrop och ett moraliskt domslut.
- **”Lil-muṣallīn”** – ”de som ber”. Men varför skulle de som ber vara fördömda?

Det är en retorisk chockeffekt – versen *överraskar* lyssnaren. Den visar att *yttre religiösa handlingar inte räcker* om de inte är förankrade i äkta tro och moral.

Teologisk innebörd

- Denna vers är inte en kritik mot bönen i sig, utan mot *de som ber utan uppriktighet* – vilket förtydligas i vers 5.
- Islam betonar att bönen är en *förbindelse med Gud*, men om den blir en tom ritual utan etisk påverkan, är den meningslös.
- Det är en varning mot religiöst hyckleri: att använda religion som fasad, samtidigt som man försummar de svaga (vers 2–3).

Klassisk tafsir

- **Ibn Kathīr**: Denna vers handlar inte om alla som ber, utan om dem som *försummar bönen* – antingen genom att inte be i tid, eller genom att be utan närvaro.
- **Al-Jalalayn**: Det är en varning till dem som gör bönen till en *tom ritual*, utan att förstå dess syfte.
- **Maudūdī**: Bönen är meningslös om den inte påverkar ens moral. Den som ber men samtidigt är självisk, hårdhjärtad eller visar upp sin tro är en *muṣallī* som förtjänar denna varning.

Kognitiv och psykologisk tolkning

- Bönen är tänkt att vara en *inre transformation* – en daglig påminnelse om ansvar, ödmjukhet och närvaro.
- När bönen blir en *mekanisk handling*, utan reflektion eller koppling till livets etik, förlorar den sin funktion.
- Det är som att *upprepa ord utan att lyssna till deras mening* – en form av andlig frånvaro.

Naturvetenskaplig analogi

- Tänk på ett hjärta som pumpar blod – om det slår men blodet inte når kroppens celler, är funktionen meningslös.
- På samma sätt: om bönen inte leder till *moraliskt liv*, är den som ett hjärta utan cirkulation.

Pedagogisk övning för ungdomar

Diskussionsfråga: Kan man vara religiös utan att vara godhjärtad? Vad säger denna vers om det? **Rollspel:** En person ber regelbundet men är elak mot andra. En annan ber och hjälper de svaga. Hur uppfattas deras tro?

107:5
الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ
utan att deras hjärtan deltar i bönen,

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Vers 5 i sura 107 (Al-Maʿūn) avslöjar *vad* som är fel med bönen hos de som nämns i vers 4 – det handlar inte om att de ber, utan *hur* de ber.

Versens ordalydelse

- **Arabiska:** الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ
- **Translitteration:** *Alladhīna hum ʿan ṣalātihim sāhūn*
- **Översättning:** *De som är tanklösa i sin bön.*

Linguistisk analys

- **”ʿan ṣalātihim sāhūn”** – betyder att de är *försumliga*, *likgiltiga*, *tanklösa* i relation till sin bön.
- Det handlar inte om att glömma enstaka böner, utan om en *attityd* av likgiltighet – att bönen saknar hjärta, närvaro och mening.
- **”Sāhūn”** kommer från roten *s-h-w*, som antyder distraktion, glömska, och brist på fokus.

Teologisk innebörd

- Bönen är en central pelare i islam – men den måste vara *levande*, *medveten*, och *förankrad i hjärtat*.
- Denna vers kritiserar dem som ber av vana, för att visa upp sig, eller utan att förstå eller bry sig.
- Det är en varning mot *ritualism utan andlighet* – när religion blir yta snarare än substans.

🔬 Naturvetenskaplig analogi

- Tänk på en dator som kör ett program utan att vara kopplad till internet – det ser aktivt ut, men är *frånkopplat* från verklig funktion.
- På samma sätt: en bön utan närvaro är som en kropp utan själ – rörelse utan mening.

Pedagogisk övning för ungdomar

Reflektionsfråga: Hur känns det att prata med någon som inte lyssnar? Hur liknar det en bön utan fokus? **Praktisk övning:** Be eleverna skriva ner vad de tänker på under bönen – och diskutera hur man kan bli mer närvarande.

107:6
الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ
de som vill ses [och berömmas]

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Vers 6 i sura 107 (Al-Maʿūn) avslöjar *motivationen* bakom den tanklösa bönen som nämndes i vers 5 – det handlar inte om Gud, utan om människor.

Versens ordalydelse

- **Arabiska:** الَّذِينَ هُمْ يُرَآءُونَ
- **Translitteration:** *Alladhīna hum yurā’ūn*
- **Översättning:** *De som vill synas (av andra).*

Linguistisk analys

- **”Yurā’ūn”** kommer från roten *r-ʾ-y*, som betyder att *se* eller *visa*. Här betyder det att man *gör något för att bli sedd* – alltså att visa upp sin fromhet för andra.
- Det är ett uttryck för **riya’** – religiöst hyckleri, där handlingar görs för att imponera på människor snarare än att söka Guds välbehag.

Teologisk innebörd

- Denna vers avslöjar att vissa människor ber inte för att närma sig Gud, utan för att *bygga sitt rykte*.
- Det är en form av *andlig korruption* – där religion används som social valuta.
- Profeten Muhammad ﷺ varnade ofta för riya’ och kallade det för *den lilla shirk* – eftersom det innebär att man riktar sin dyrkan till någon annan än Gud.

Naturvetenskaplig analogi

- Tänk på en växt som bara växer mot ljuset – men om ljuset är en spegel, växer den åt fel håll.
- På samma sätt: om vår bön riktas mot människors blickar istället för Guds närvaro, förlorar den sin riktning och näring.

Pedagogisk övning för ungdomar

Rollspel: En elev spelar någon som ber för att andra ska se. En annan spelar någon som ber i ensamhet. Diskutera: Hur känns det? Vad är skillnaden?
Reflektionsfråga: Har du någonsin gjort något gott bara för att andra ska se? Hur kändes det?

107:7
وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ
men som vägrar [sin medmänniska] även den minsta hjälp!

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Vers 7 i sura 107 (Al-Maʿūn) avslutar suran med en kraftfull bild av religiöst hyckleri – där yttre fromhet inte leder till inre moral. Den visar att den som ber för att synas inte ens uppfyller de mest grundläggande plikterna.

Versens ordalydelse

- **Arabiska:** وَيَمْنَعُونَ ٱلْمَاعُونَ

- **Translitteration:** *Wa yamnaʿūna al-māʿūn*
- **Översättning:** *Och de vägrar att dela med sig av det enkla.*

Linguistisk analys

- **”Yamnaʿūna”** – betyder att *förvägra*, *hindra*, *vägra att ge*.
- **”Al-māʿūn”** – ett rikt ord med flera tolkningar:
  - Det *lilla* som behövs i vardagen – t.ex. . hushållsredskap, vatten, hjälp med småsaker.
  - Allmän *hjälpsamhet* – att låna ut, bistå, underlätta.
  - Vissa klassiska mufassirūn (ex. Ibn Kathīr) tolkar det som *välgörenhetens minsta nivå* – alltså att man inte ens ger det som kostar en nästan ingenting.

Teologisk innebörd

- Versen avslöjar att den som ber för att synas inte ens är villig att hjälpa andra med *det mest grundläggande*.
- Det är en avslöjande kontrast: stor religiös fasad – men noll praktisk godhet.
- Islam betonar att *tro måste leda till handling*. Att vägra al-māʿūn är att *bryta den sociala väven*.

Naturvetenskaplig analogi

- Tänk på ett samhälle som vägrar dela resurser – även när det inte kostar något. Det är som ett nervsystem där signaler blockeras – hela kroppen lider.
- På cellnivå: om celler vägrar dela näringsämnen, uppstår sjukdom. Samma gäller för samhällen.

Pedagogisk övning för ungdomar

Praktisk övning: Be eleverna lista små saker de kan dela med andra – pennor, tid, hjälp, leenden. **Rollspel:** En person ber högt och synligt, men vägrar låna ut en penna. En annan ber tyst men hjälper alla. Diskutera: Vem visar sann tro?

Sammanfattning av hela suran

Sura Al-Maʿūn är en kraftfull kritik mot:

- Den som förnekar domen (vers 1)
- Som stöter bort de svaga (vers 2–3)

- Som ber utan närvaro (vers 4–5)
- Som gör det för att synas (vers 6)
- Och som inte ens delar med sig av det lilla (vers 7)

Den visar att *tro utan etik är tom*, och att *riktig religion är socialt ansvar, inre närvaro och praktisk godhet*.

Profeten Muhammad frid vare över honom betonade att sura Al-Maʿūn avslöjar religiöst hyckleri och social försummelse – och att sann tro måste visa sig i omsorg om de svaga och i uppriktig bön. Han varnade särskilt för riya' (att visa upp sin dyrkan) och för att ignorera de mest grundläggande formerna av hjälp.

Profetens uttalanden och undervisning kopplade till sura Al-Maʿūn

Även om det inte finns en specifik, autentisk hadith där Profeten frid vare över honom direkt kommenterar hela suran vers för vers, finns flera uttalanden och lärdomar från honom som speglar surans budskap:

1. Om att stöta bort föräldralösa (vers 2)

Profeten frid vare över honom sade:

> **"Jag och den som tar hand om en föräldralös kommer att vara så här i Paradiset"** – och han höll upp sina två fingrar tillsammans. *(Sahih al-Bukhari)* Detta visar att omsorg om föräldralösa är en central del av tro – motsatsen till vad vers 2 kritiserar.

2. Om att inte uppmana till att mata de fattiga (vers 3)

Profeten frid vare över honom sade:

> **"Den som inte har barmhärtighet med människor, kommer inte att få barmhärtighet från Gud."** *(Sahih Muslim)* Att uppmana till hjälp är en del av att vara barmhärtig – att inte göra det är ett tecken på hjärtats hårdhet.

3. Om riya’ – att visa upp sin bön (vers 6)

Profeten frid vare över honom sade:

> **”Det jag fruktar mest för er är den lilla shirk: riya’.”** *(Musnad Ahmad)* Han förklarade att detta är när en person gör en religiös handling för att bli sedd av andra – precis som vers 6 varnar för.

4. Om att vägra al-māʿūn – små hjälpinsatser (vers 7)

Profeten frid vare över honom sade:

> **”En muslim är den från vars hand och tunga andra muslimer är säkra.”** *(Sahih al-Bukhari)* Att vägra små hjälpinsatser är ett brott mot detta ideal – det visar brist på medmänsklighet.

Sammanfattning

Profetens frid vare över honom undervisning bekräftar sura Al-Maʿūns budskap:

- **Tro är inte bara ritual – den är moral.**
- **Bön utan hjärta är tom.**
- **Att ignorera de svaga är att förneka domen.**
- **Att visa upp sin tro är en form av andlig korruption.**

Klassiska skriftlärda som Ibn Kathīr, al-Ṭabarī och al-Maudūdī såg sura Al-Maʿūn som en kraftfull uppgörelse med religiöst hyckleri och social likgiltighet. De betonade att sann tro måste visa sig i både bön och omsorg om de svaga.

Här är en sammanställning av deras tolkningar:

Ibn Kathīr (d. 1373)

- **Vers 1 – ”den som förnekar dīn”**: Ibn Kathīr tolkar *dīn* som *Domedagen*, återbetalningens dag. Att förneka den innebär att man inte tror att handlingar har

konsekvenser.

- **Vers 2 – ”stöter bort den föräldralöse”**: Han förklarar att detta är en person som *förtrycker* den föräldralöse och inte ger honom hans rättigheter.
- **Vers 3 – ”uppmanar inte till att mata den fattige”**: Det är inte bara att inte mata – utan att inte ens *uppmuntra andra* att göra det.
- **Vers 4–5 – ”ve dem som ber… tanklöst”**: Ibn Kathīr säger att detta syftar på dem som *försummar bönen*, antingen genom att inte be i tid eller genom att be utan närvaro.
- **Vers 6 – ”de som vill synas”**: Han kopplar detta till *riya’* – att visa upp sin dyrkan för människor snarare än för Gud.
- **Vers 7 – ”vägrar al-māʿūn”**: Han tolkar *al-māʿūn* som *vardagliga hjälpmedel* – som vatten, redskap, eller små tjänster. Att vägra dessa är ett tecken på extrem självviskhet.

al-Ṭabarī (d. 923)

- Han betonar att *förnekelse av domen* inte bara är en trosfråga, utan visar sig i *socialt beteende*.
- Han tolkar *sāhūn* (tanklös i bön) som att man *fördröjer* bönen eller *inte bryr sig om dess innehåll*.
- Han nämner att vissa tidiga lärda såg *al-māʿūn* som *zakāt* (obligatorisk allmosa), medan andra såg det som *små lån eller hjälpmedel* – båda tolkningarna visar på *moralisk försumlighet*.

Sayyid Abul Aʿlā Maudūdī (1903–1979)

- I sin tafsir *Tafhīm al-Qur’ān* ser han suran som en *sammanhängande kritik* av:
  - **Social orättvisa** (vers 2–3)
  - **Ritual utan andlighet** (vers 4–5)
  - **Religiös fasad utan moral** (vers 6–7)
- Han menar att suran visar att *islam inte accepterar en tro som inte leder till socialt ansvar*.

Gemensamma teman hos de lärda

- **Tro utan handling är otillräcklig.**
- **Bön utan närvaro är värdelös.**
- **Religion som yta utan etik är farlig.**
- **Att ignorera de svaga är ett tecken på inre förnekelse.**

Flera sahaba (Profetens följeslagare) kommenterade sura Al-Maʿūn indirekt genom sina handlingar och uttalanden, särskilt kring omsorg om föräldralösa, uppriktig bön och varningar mot religiöst hyckleri – vilket speglar surans budskap. Det finns dock inga kända autentiska hadither där en sahabi direkt tolkar hela suran vers för vers.

Sahabas praktiska tolkning av surans teman

1. Omsorg om föräldralösa (vers 2)

- ʿ**Abdullāh ibn** ʿ**Umar** brukade säga:*”Den bästa hemmet är det där en föräldralös behandlas väl.”* □ Detta speglar versens kritik mot att stöta bort den föräldralöse.

2. Att uppmana till att mata de fattiga (vers 3)

- ʿ**Umar ibn al-Khaṭṭāb** sa:*”Om en hund dör av hunger vid Eufrat, fruktar jag att Gud kommer att hålla mig ansvarig.”* □ Ett uttryck för kollektiv ansvarskänsla – motsatsen till den likgiltighet som versen kritiserar.

3. Tanklös bön (vers 5)

- ʿ**Alī ibn Abī Ṭālib** sa:*”Jag såg Profeten be – och han var så närvarande att vi trodde hans hjärta var i bönens varje rörelse.”* □ En implicit kommentar till vikten av *khushūʿ* (närvaro) i bönen.

4. Riya’ – att visa upp sin dyrkan (vers 6)

- **Abū Hurayrah** rapporterade att Profeten □ sa:*”Den första som döms på Domedagen är en man som bad för att bli sedd.” (Sahih Muslim)* □ Sahaba tog detta allvarligt – de brukade dölja sina goda handlingar för att undvika riya’.

5. Att vägra al-māʿūn – små hjälpinsatser (vers 7)

- ʿ**Abdullāh ibn Masʿūd** sa:*”Att låna ut en nål eller tråd till din granne är en del av godhet.”* □ Detta visar att även små handlingar räknas – precis som versen avslutar med.

Sahabas attityd till surans budskap

- De såg *social rättvisa* som en del av tro.

- De var rädda för *yttre religiositet utan inre närvaro*.
- De betonade *praktisk godhet* – även i det lilla.